

ZPRÁVY

VÝSTAVNÍ INSPIRACE Z PAŘÍŽE VE STYLU CHRISTIANA DIORA A SPOL.

Miroslava Burianová

„*No Dior, no Dietrich*,” těmito slovy požadovala herečka Marlène Dietrichová po Alfredu Hitchcockovi novou filmovou garderobu.¹ Dior byl a je jedním ze symbolů elegance města nad Seinou. A to bylo vždy městem módy, městem, kde královny a císařovny udávaly, co se bude nosit, odkud se inspirace šířila do evropských i mimoevropských zemí. Ještě v minulém století byl „šik francouzský styl“ obecně obdivován a napodobován. V českých zemích se adjektivum *francouzský* dokonce používalo téměř jako synonymum slova *elegantní*. Současný vývoj módy směrem ke sportovnímu stylu však tuto výjimečnost setřel a Paříž dnes již není met-

ropolí pouliční elegance. Jedno prvenství si však zachovala: jedinečné sbírky historických oděvů a jedinečný způsob prezentace v muzeích.

Rok 2023 byl v tomto ohledu vskutku výjimečný. Otevřela se zcela nová exkluzivní instalace v Galerii Dior a celá řada výstav i v tradičních institucích, jako jsou např. muzeum módy města Paříže Musée Galliera a uměleckoprůmyslové muzeum Musée des Arts Décoratifs (v obou dokonce dvě výstavy módy), dále nová instalace v nadaci Fondation Azzedine Alaïa nebo Musée Yves Saint Laurent. Kreativní přístupy a nápadité koncepce jsou na výstavách módy k vi-

Obr. 1. Schodiště v Galerii Dior s miniaturními ikonickými modely. Foto M. Burianová.

¹ Jednalo se o film *Hrůza na jevišti* v originále *Stage Fright*, režie Alfred Hitchcock, 1950.

Obr. 2. Vstupenky do Musée Yves Saint Laurent s kresbami návrháře jsou již samy o sobě upomínkovým předmětem.

děni stále častěji, co je však v rámci Evropy jedinečné, je francouzský přístup k výstavnímu řemeslu, podpořený bohatstvím sbírek vycházejícím z tradice země, kde vznikla haute couture.

Odmysleme si ikonické sbírkové předměty, které jsou pro náš středoevropský prostor těžko dosažitelné, a věnujme pozornost právě způsobu, jakým jsou výstavy promyšleny a instalovány. Témata jsou různorodá, od kontextuálních přes retrospektivy, mimořádné kolekce až po celospolečenské motivy. V poslední době tak oblíbené hledání souvislosti je například tématem výstav *Shapes & Formes*² a *Alaïa/Grès*. Výstava *Shapes & Formes*, otevřená v Musée Yves Saint Laurent, se věnuje prolínání geometrických tvarů v návrzích Yves Saint Lauranta a německé umělkyně Claudie Wieserové, vytvářející umělecké objekty plné geometrické abstrakce. Souvislost volného umění a módy, která se řadí do kategorie užitého umění, se v minulosti věnovalo již více projektů, například šíří záběru výjimečný *Across Art and Fashion* v roce 2016 v Museo Salvatore Ferragamo ve Florenci. Obdobně v roce 2012 srovnávalo modely dvou italských návrhářek, Elsy Schiaparelli a Miuccii Prady, MET v New Yorku. Název *Schiaparelli & Prada Impossible Conversations* tehdy naznačoval překvapivost těchto analogií, ostatně návrhářky se nikdy nesetkaly, avšak byly si blízké tím, jak ve své tvorbě neustále převracely současné představy o vkusu, kráse a půvabu. Méně překvapivý, i když velmi podobný je konstrukt výstavy *Alaïa/Grès Beyond Fashions*. Návrhář považoval Madame Grès za svůj celoživotní vzor a jeho přístup k módě jako k sochařskému objektu na její typické modely jednoznačně navazuje. Na šedesát vystavených modelů ukazuje jejich společnou lásku k řasení látky, které skutečně připomíná lehounkou draperii, za níž se ale

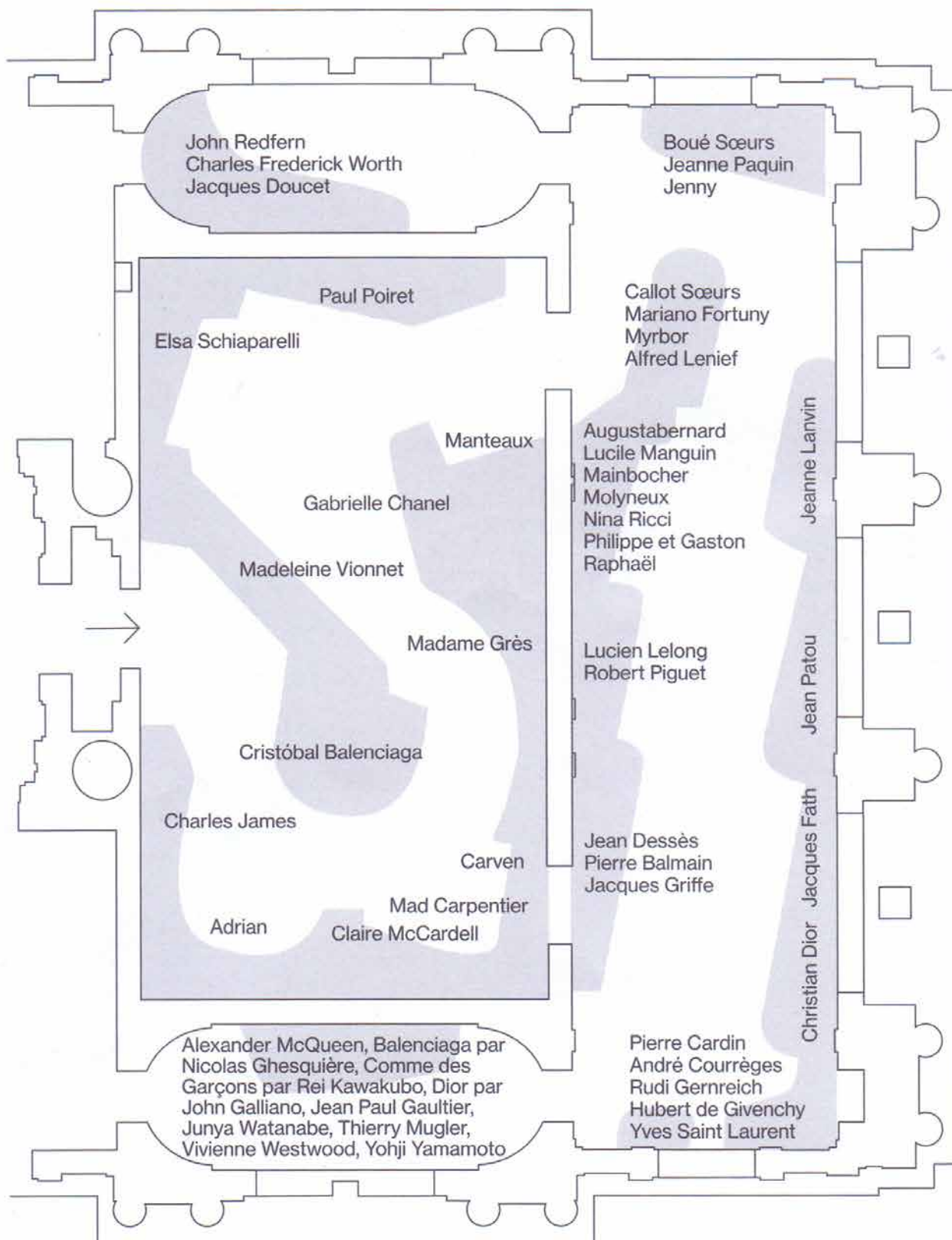
skrývá do detailu propracovaný složitý střih. Galerijní způsob vystavení a vzdušná a prostá instalace bez jakýchkoli rušivých nadbytečností tento dojem jen umocňují a podtrhují sošnost modelů.

Výstava soukromé sbírky 140 modelů téhož designéra *Azzedine Alaïa, Couturier and Collector*, kterou ve stejné době představilo Musée Galliera, je svým uspořádáním konzervativní, zajímavé však je, že návrhář je zde představen nikoli jako tvůrce, ale jako sběratel, jehož sbírka čítá více než 20 000 kusů. Vášeň pro haute couture historické modely u něj propukla, když byl v roce 1968 uzavřen módní dům Balenciaga a Alaïa shromáždil kolekci tohoto fenomenálního současníka Christiana Diora. Po stránce prezentace udělalo pařížské městské muzeum módy od znovuootevření paláce po rekonstrukci v roce 2020 značný krok vpřed.

Naopak u jiných institucí jsme na jedinečné instalace tak zvyklí, že s každou další výstavou očekáváme něco převratného. Musée des Arts Décoratifs v budově Louvru nadchlo retrospektivní výstavou holandské designérky Iris van Herpen. Tvorba návrhářky, která využívá řadu inovativních technologií, např. 3D tisk nebo řezání laserem, je představena v jedenácti silných tématech s poetickými názvy, například *Water and Dreams*, *Sensory Sea Life* (obr. 5), *The Mythology of Fear* nebo *New Nature*. Potkávají se v ní móda, současné umění, design a věda. Emotivní instalace s intimním osvětlením je plná „pohybu“, ostatně tanec patří k celoživotním inspiracím návrhářky. Pro každé téma zvolili autoři jiný typ instalace, aby figuríny i další předměty co nejvíce souzněly s modely. Například slavné šaty *Skeleton* (obr. 6) jsou vystaveny s kostrou velkého hada a jejich kostěná struktura se opakuje i na celé ploše stěny za nimi.

2 Názvy výstav uvádím v angličtině, neboť původní francouzské názvy sami autoři v některých případech přeložili do angličtiny volně, proto je těžké volit, z čeho vycházet pro český překlad. Anglická oficiální varianta tvůrců je však lépe srozumitelná. Názvy institucí uvádím v originále.

PLAN DE L'EXPOSITION MAP OF THE EXHIBITION

Obr. 3. Plánek výstavy *Azzedine Alaïa, Couturier and Collector* nabízí nejen dokonalou orientaci v sálech Palais Galliera, ale i přehled jmen slavných návrhářů.

Druhá výstava uměleckoprůmyslového muzea s názvem *Móde et sport, d'un podium à l'autre*³ není tak překvapivá a na první pohled instalačně silná, ale představuje prvotřídní práci celého autorského týmu. V „předvečer“ olympijských her v Paříži připravilo muzeum výstavu, která komplexně řeší historii oblečení pro sport (od spíše neoblečených vypracovaných těl antických sportovců po vznik funkčního sportovního oblečení ve 20. století) stejně jako ikonické předměty a jejich příběhy (například slavná tenisová košile s krokodýlem Reného Lacoste – jak jinak, když značka je hlavním partnerem výstavy). Představuje modely slavných návrhářů (například komplet svetru s dalšími pletenými doplňky na bruslení značky Hermès z roku 1931, korzet pro paralympioničku Aimee Mullinsovou od Alexandra McQueena nebo krasobruslařský trikot Suri Bonalyové od Christina Lacroix) a zároveň připomíná slavné sportovce (černý overal Sereny Williamsové nebo tričko a šortky Andre Agassiho, obojí značky Nike).

V závěru se výstava věnuje také aktuálnímu trendu, tj. jak sportovní design proniká na přehlídková mola i do ulic měst. Nechybějí olympijské kolekce nebo spolupráce sportovců a designérů. Za zmínku stojí reálnost figurín, které odpovídají postavám sportovců (např. figurína Sereny Williamsové má její skutečné tvary), navíc jsou figuríny v pózách, které odpovídají konkrétnímu sportu (obr. 8). V tématu věnovaném plavkám se návštěvníci ocitnou pod hladinou plaveckého bazénu a nad hlavami se jim vznášejí plavkyně. Interaktivním prvkem jsou panely s ukázkami materiálů, od prvních žerzejů přes elastany po moderní funkční materiály. Součástí je kresba vazby tkaniny či pleteniny a vysvětlující text. Pro hravé návštěvníky je zdarma dostupný sešit s úkoly, kde mohou popustit uzdu fantazii a navrhnout barevnost sportovních oděvů, předmětů či vlastní módní logo (obr. 9). Samozřejmostí je rozsáhlý odborný katalog, čítající 224 stran, což je ovšem samozřejmostí u všech pařížských výstav, stejně jako všude volně dostupné letáky.

Pro úplnost uvedme, že pro rok olympijských her připravili několik výstavních projektů s tématem sportovní módy i v Palais Galliera. Tři varianty výstavy *Fashion on the Move* jsou pojaty chronologicky, ale zabývají se zajímavými tématy, tím, jakou roli hraje oblečení při fyzických a sportovních aktivitách, jeho vztahem k tělu a pohybu a sociálními důsledky jeho vývoje. Druhá výstava *Colours of Fashion*

představuje autochromy z let 1921–1923. Tito předchůdci barevných fotografií jsou zajímavě prezentováni prosvícením – jako „vitráže v katedrále“.

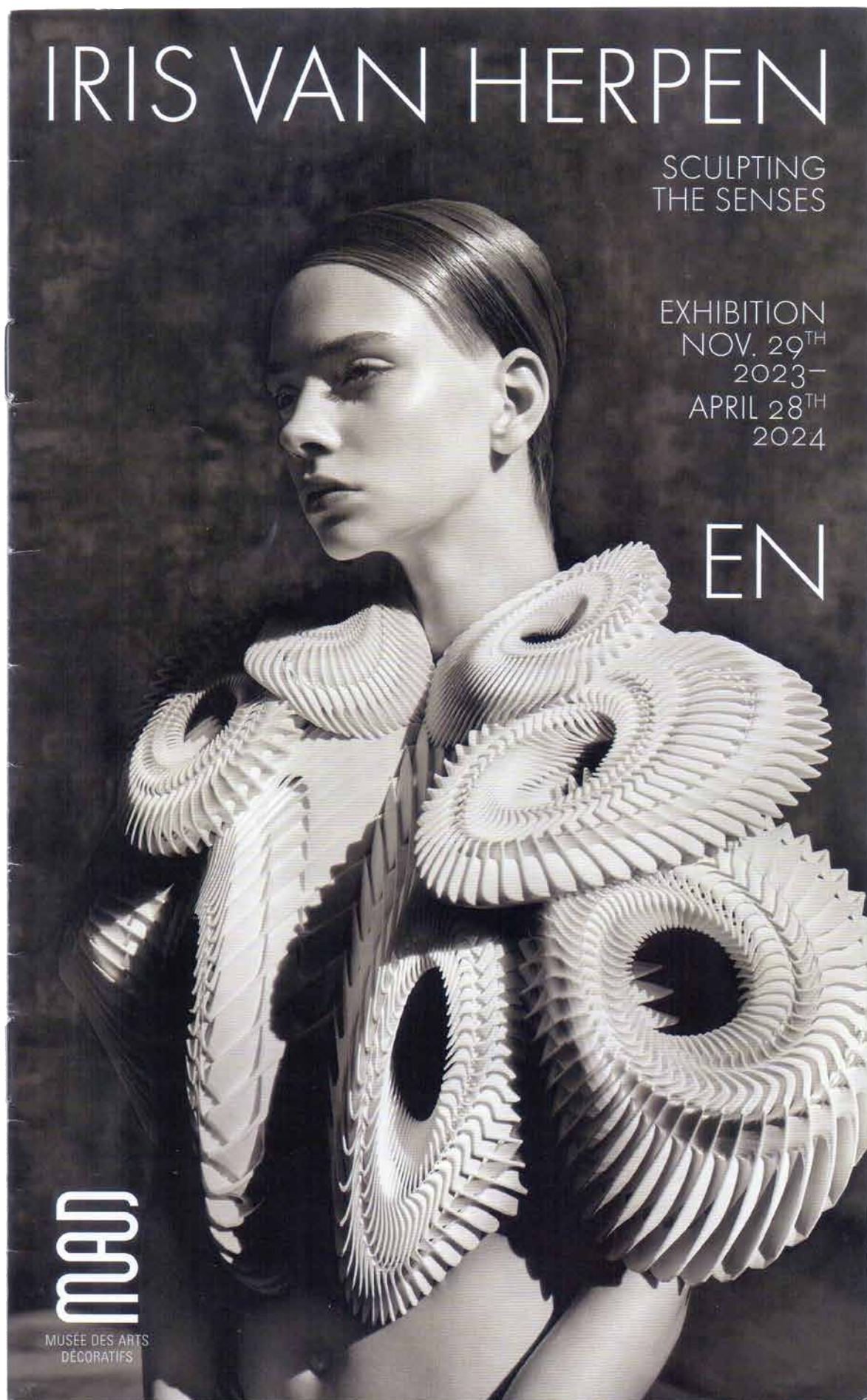
Móda a Paříž, to je velký milostný příběh! Snad každý se zamiluje, sotva vstoupí do historické budovy firmy Dior na rohu ulic Rue Francois Ier a Avenue Montagne, kde v čísle 30 Christian Dior v roce 1946 otevřel svůj salon a kde značka působí dosud. Ve skutečnosti se jedná o tři budovy, ve kterých byla například pracovna slavného návrháře (dnes v expozici obnovená) nebo předváděcí místnosti. Doporučuji skvělou vizualizaci na stránce firmy.⁴ V roce 2023 zde vznikla v Galerii Dior nová, vlastně již druhá, výstava s názvem *Christian Dior and his Successors*.

Pohádkový svět, místo, kde se před 70 lety rodily ikonické oděvy, ožívá nejen jedinečnými modely značky, ale i za pomoci elegantních vizuálně bohatých scénografií. Diorovu lásku ke květinám a zahradám odráží téma *The Enchanted Gardens* (obr. 10). Florální estetika dala ostatně pojmenování řadě jeho kolekcí. Květy na šatech, velkoformátová fotografie venkovského Diorova domu, tisíce zavěšených drobných kvítků, kresba květinového motivu přenesená na podlahu a především pohled velkými okny do zahrady ve vnitrobloku dokonale souzní s pěticí instalovaných společenských modelů a spoluvytváří vizuální požitek. Téma *18th Century Spirit* vykresluje Diorovu fascinaci estetikou a bohatstvím minulosti, jež se odrazila v řadě modelů. Ty jsou prezentovány v kontextu opulentních scénografických portrétů Kateriny Jebb. Sál věnovaný Diorovým nástupcům ukazuje šaty v konfrontaci s audiovizemi, které jsou načasovány tak, aby designéři „spolupracovali“, ať je to Yves Saint Laurent, Marc Bohan, nebo John Galliano. Záběry práce, modelů, interiérů a další střídají „portréty“ designérů časově sladěné v jeden okamžik (obr. 11).

Od první chvíle vstupu do schodišťové haly obklopené ve výšce tří pater vitrinami plnými malých ikonických modelů, uspořádaných barevně tak, aby opravdu oči přecházely, až po závěrečný prostor, kde zážitek graduje jedinečnou audiovizuální performancí, která proměňuje atmosféru sálu s třípatrovou instalací obdobně, jako se mění den a noc (obr. 12), je návštěva Diorova muzea vrcholným prožitkem. Pro muzejníky a muzejnice, ale i všechny milovníky historické módy a krásy je potěchou ducha i smyslů a zdrojem bohaté inspirace.

3 Doslovný překlad: *Móda a sport, z pódia na pódium*, avšak slovo pódium se používá i pro stupně vítězů. Sami autoři francouzský název nepřekládají a i v anglických textech je uváděn v originále.

4 <https://www.galeriedior.com/en/30-avenue-montaigne>

Obr. 4. Leták retrospektivní výstavy *Iris van Herpen, Sculpting the Senses* v uměleckoprůmyslovém muzeu.

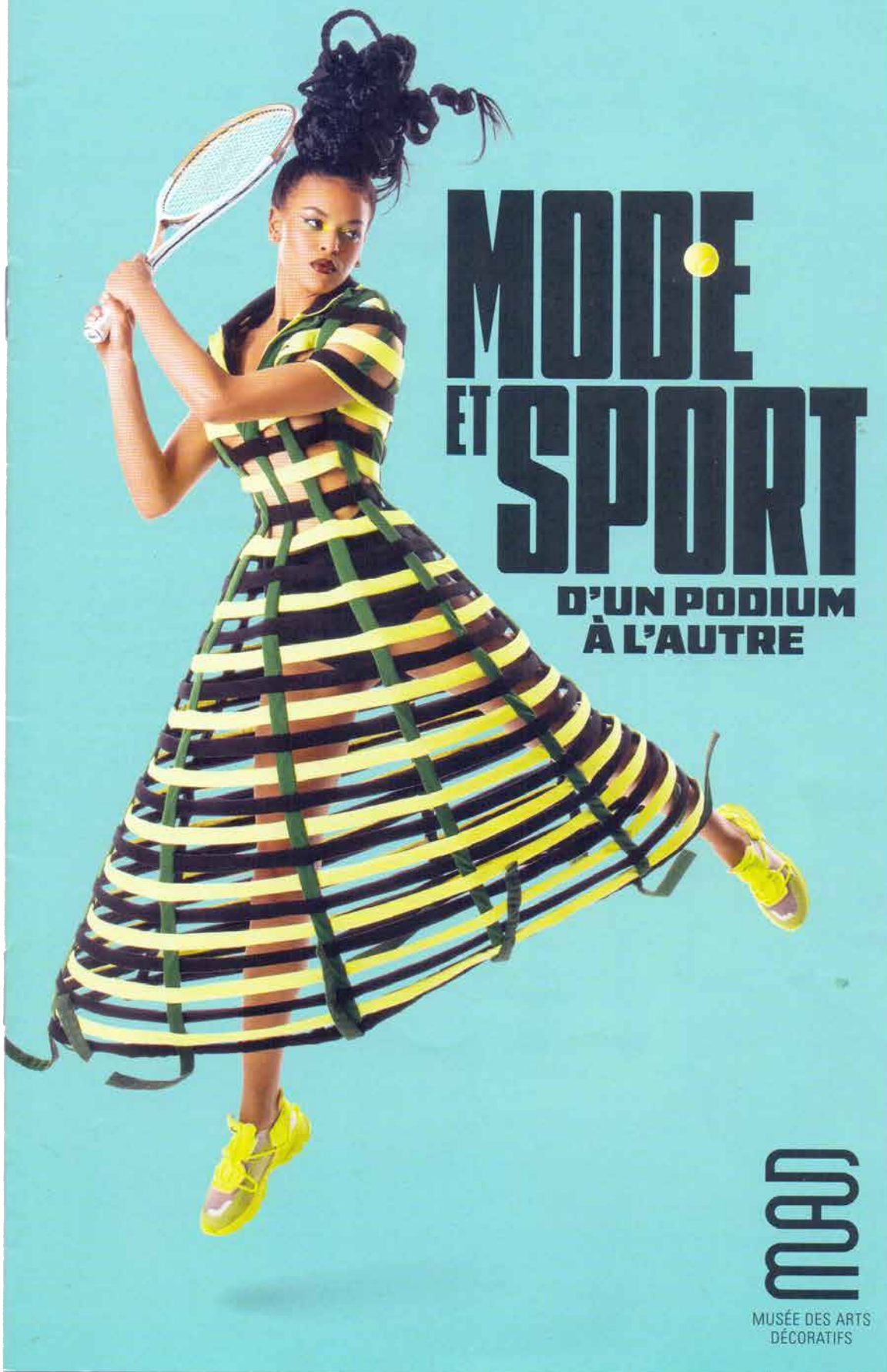

Obr. 5. Instalace oděvů v tématu *Sensory Sea Life* na výstavě *Iris van Herpen, Sculpting the Senses* v uměleckoprůmyslovém muzeu. Foto M. Burianová.

Obr. 6. Šaty Skeleton na výstavě *Iris van Herpen, Sculpting the Senses* v uměleckoprůmyslovém muzeu. Foto M. Burianová.

FR

**MODE
ET SPORT**

**D'UN PODIUM
À L'AUTRE**

MAM
MUSÉE DES ARTS
DÉCORATIFS

Obr. 7. Plakát k výstavě *Mode et sport, d'un podium à l'autre* v uměleckoprůmyslovém muzeu.

Obr. 8. Instalace dámského jezdeckého úboru z konce 19. století v reálném postoji na výstavě *Móde et sport, d'un podium à l'autre* v uměleckoprůmyslovém muzeu.

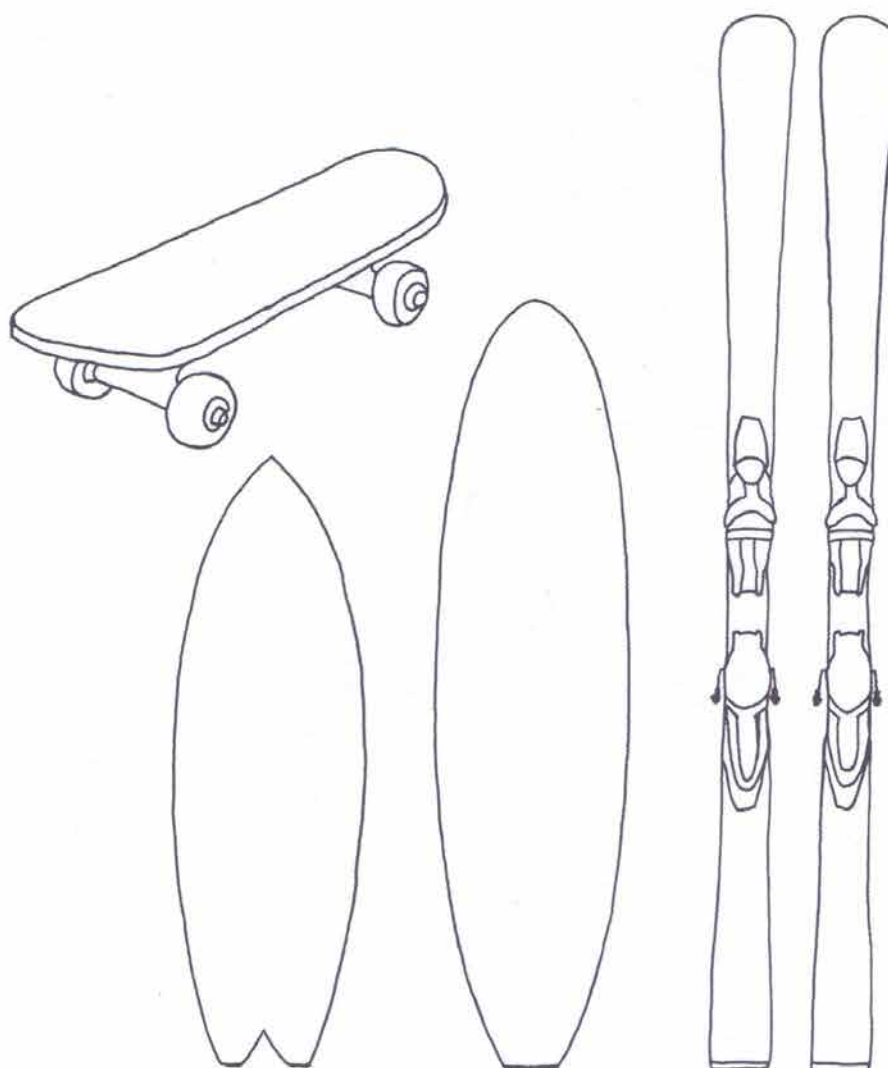

7. Glisser, de la glace aux trottoirs / Sliding and skating, from the ice to the sidewalk

À toute allure !
/ Full speed ahead!

Imagine et dessine sur ces objets les compositions graphiques qui renforcent
l'idée de la vitesse.

/ Imagine and draw graphic compositions on these objects to give an idea
of speed.

Obr. 9. Strana ze sešitu k výstavě *Móde et sport, d'un podium à l'autre* s možností navrhnout barevnost a design sportovních potřeb.

Obr. 10. Instalace tématu *The Enchanted Gardens* v Galerii Dior. Foto M. Burianová.

Obr. 11. Propojení audiovizí s oděvy v instalaci *Christian Dior and his Successors* v Galerii Dior. Foto M. Burianová.

Obr. 12. Den se proměnil v noc v instalaci závěrečného sálu expozice *Christian Dior and his Successors* v Galerii Dior. Foto M. Burianová.